

МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ ЖІНОК (ВАЖЛИВІСТЬ ДЛЯ ВЕТЕРИНАРНОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ)

Флюстикова Х.В., здобувач вищої освіти ОП «Ветеринарна медицина»

Науковий керівник – **Павліченко О.В.** д. юрид. н, доцент
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

У сучасному світі питання реалізації, забезпечення та захисту соціальних прав жінок є актуальною темою, що викликає значний інтерес та обговорення для спеціалістів ветеринарної медицини. Рівність гендерів і захист прав жінок визнаються ключовими складовими стабільного і справедливого суспільства. У зв'язку з цим, вивчення механізмів, спрямованих на забезпечення та захист прав жінок, відіграє важливу роль у формуванні прогресивної гендерної політики та розвитку людства в цілому. У цьому контексті розгляд вище зазначеної теми стає не лише академічним дослідженням, але й практичним кроком у напрямку створення більш ефективних механізмів захисту прав та гідного ставлення до кожної жінки.

Дана тема вміщає в собі три підрозділи, у яких розкрито елементи механізму реалізації права на соціальний захист жінок в Україні, а також проаналізовано особливості механізму забезпечення та захисту права на соціальний захист жінок в Україні.

У підрозділі 1 «Механізм реалізації права на соціальний захист жінок в Україні» зазначено, що механізм реалізації права на соціальний захист жінок являє собою комплекс взаємозалежної правової діяльності жінок та зобов'язаних суб'єктів, спрямованої на реалізацію завдання щодо зменшення рівня чи нівелювання негативних наслідків від настання соціального ризику для них з метою створення рівних та комфортних умов реалізації соціальних прав жінками.

Установлено, що складовими елементами механізму реалізації права на соціальний захист жінок є наступні:

- 1) правосуб'єктність (пов'язана із можливістю особи бути суб'єктом права);
- 2) норми права щодо реалізації права на соціальний захист жінок (визначають права самої жінки під час соціального захисту, а також кореспондуючі обов'язки роботодавця або органів публічної служби);
- 3) юридичні факти, пов'язані з виникненням та здійсненням права на соціальний захист жінок (настання юридичних фактів пов'язане зі зміною правового статусу жінки);
- 4) правова свідомість суб'єктів і їх відносин щодо соціального захисту жінок (саме від правосвідомості залежить те, наскільки ефективним буде соціальний захист та чи правильно тлумачитиметься норма права);
- 5) юридична відповідальність за зловживання жінками правом на соціальний захист.

У підрозділі 2 «Особливості механізму забезпечення права на соціальний захист жінок в Україні» відзначено, що механізм забезпечення права на соціальний захист жінок є об'єднаною та внутрішньо врегульованою сукупністю норм права щодо забезпечення права на соціальний захист жінок, правових гарантій та правових обмежень у соціальному захисті жінок, діяльності органів публічної влади та громадських формувань стосовно охорони, моніторингу та контролю, соціального страхування і юридичної відповідальності осіб, уповноважених на забезпечення права на соціальний захист жінок, яка має правовий детермінований вплив на відносини із втілення права на соціальний захист жінок, з метою гарантування, спрощення й підтримання такого втілення та підвищення рівня соціальної безпеки жінок.

Зроблено висновок, що механізм забезпечення права на соціальний захист жінок включає наступні структурні елементи:

1) норми права щодо забезпечення права на соціальний захист жінок (визначають порядок такого забезпечення, установлюють повноваження органів публічної влади та можливості громадських формувань);

2) правові гарантії та правові обмеження в соціальному захисті жінок (стосуються діяльності суб'єктів, із якими взаємодіють жінки під час втілення своїх прав);

3) діяльність органів публічної влади та громадських формувань щодо охорони, моніторингу та контролю (контроль і нагляд за наданням послуг із соціального захисту жінки може проводитися ієрархічно вищими органами публічної влади, а також шляхом залучення правоохоронних органів, у той час як діяльність фізичних та юридичних осіб щодо контролю і моніторингу за дотриманням норм права стосовно соціального захисту проводиться спільно з органами місцевого самоврядування та державними органами через утворення структурних підрозділів із питань соціального захисту населення);

4) соціальне страхування (дозволяє накопичити ресурси для наступного покриття витрат у випадку настання соціального ризику);

5) юридична відповідальність осіб, уповноважених на забезпечення права на соціальний захист жінок (може застосовуватись до усіх суб'єктів, які задіяні у даному процесі).

У підрозділі 3 «Специфіка механізму захисту соціальних прав жінок в Україні» аргументовано, що особливостями норм права як елементів механізму захисту права на соціальний захист жінок є такі:

1) безальтернативність, що полягає у неможливості довільного трактування змісту норми права або ж міри встановленої відповідальності. Така ситуація пояснюється тим, що досліджувані норми права мають чіткий характер, що розкривається у розподілі обов'язків щодо захисту між уповноваженими правоохоронними та конституційними органами. Крім того, саме завдяки безальтернативності вдається досягнути єдиної практики втілення норм права, що важливо для підтримання процесуальності й безперервності дії механізму захисту права на соціальний захист жінок;

2) не систематизованість, пов'язана з тим, що право на соціальний захист стосується великої кількості суспільних відносин, суб'єктами яких виступають й інші особи (роботодавець, Пенсійний фонд та ін.). Тому для кожного суб'єкта визначений власний вид відповідальності, закріплений у нормах окремих законодавчих актів або в нормах загального характеру (нормах процесуального права, що містяться у Цивільному процесуальному кодексі України), або в нормах спеціального характеру, установлених у профільних законах щодо діяльності певного органу. Не систематизованість призводить до ускладненості інформування жінок про наявні в них можливості захисту, а також самої реалізації захисту через необхідність урахування норм права, які часто є колізійними; 3) недостатня поширеність, що розкривається через відсутність повного охоплення санкціями усіх протиправних дій, які можуть бути вчинені під час реалізації жінкою права на соціальний захист. Відсутність санкцій особливо стосується діяльності уповноважених осіб за невиконання окремих обов'язків або ж затягування строків виконання, унаслідок чого їх не можуть притягнути до юридичної відповідальності. Причиною такої ситуації є наявність прогалин у законодавстві щодо соціального захисту та його неактуальність. Це пов'язано з тим, що право на соціальний захист жінок не розглядається як термінове та невідкладне.

До особливостей засобів захисту як елементів механізму захисту права на соціальний захист жінок можна віднести наступні:

1) різновекторність, що пояснюється можливістю виконання паралельно або ж відокремлено одразу кількох функцій. Різновекторність пов'язана із можливістю впливати на захист досліджуваного права не лише жінки та органів державної влади, але й третіх осіб, які допомагають краще висвітлити ту чи іншу сторону права на соціальний захист жінки та потребу залучення до його захисту інших органів (професійних спілок до участі в трудовому арбітражі);

2) невичерпність, адже навіть за високої юридичної техніки написання законодавчих актів і відповідного правового регулювання не можуть бути перераховані та встановлені в межах однієї норми всі засоби захисту. Утілення права на соціальний захист жінок залежить від настання цілого ряду юридичних фактів, відображених у різних нормах права. У свою чергу, такі норми права закріплюють різні способи поведінки та засоби захисту у випадку створення перешкод для реалізації права на соціальний захист;

3) залежність від принципів права, що розкривається через взаємозв'язок із попередньою особливістю.

Так для об'єднання засобів захисту права на соціальний захист жінок у межах єдиного механізму до їх класифікації та застосування повинні використовуватись єдині вимоги, які внаслідок характеру досліджуваного права матимуть найбільш загальний характер. Такі принципи права закріплені у конституційному, трудовому та процесуальному законодавстві та стосуються встановлення меж допустимої поведінки для захисту з метою збалансування завданої шкоди жінці та її відшкодування.

Підбиваючи підсумки, слід зазначити, що порушена тема є надзвичайно важливою в контексті формування справедливого та рівноправного суспільства. Шлях до досягнення повноцінної рівності та захисту прав жінок включає в себе розробку та впровадження ефективних механізмів захисту, підтримки та стимулювання соціальних і культурних змін. Також необхідно посилювати усвідомлення громадськості щодо важливості гендерної рівності та активно залучати до цього процесу різні соціальні групи. Лише в синергії зусиль громадськості, державних і недержавних структур можна досягти значного прогресу у забезпеченні та захисті прав жінок і побудувати більш сучасне суспільство для наступних поколінь.

Бібліографічний список:

1. Павліченко О.В. Соціальний захист жінок в Україні: теорія та практика: монографія. Харків: Панов, 2020. 368 с.
2. Павліченко О.В. Сутність механізму реалізації права на соціальний захист жінок в Україні. Юридична наука. 2019. № 3. С. 68-74.
3. Яцух О.В. Охорона праці жінок. Праці ТДАТУ. 2013. Вип. 13. Т. 6. С. 232-237.
4. Уварова О.А., Дайнеко К.К. Захист прав жінок: юридичні інструменти забезпечення гендерної рівності в Україні: навчальний посібник. Харків, 2019. 116 с.